

СТИЛІЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ У СТУДЕНТІВ – АРХІТЕКТОРІВ

Карпова С.Н.

доцент, кандидат педагогических наук,
доцент кафедри рисунка, живописи и архитектурной графики,
Архитектурно-художественный институт,
Одесская государственная академия строительства и архитектуры,
г. Одесса, Украина

У статті розглянуто методи декоративної стилізації на заняттях дисциплін художнього циклу. Проаналізовано розвиток творчих здібностей студентів архітектурних ВНЗ засобами декоративної стилізації.

Ключові слова: стилізація, методи декоративної стилізації, творчі здібності, архітектурна освіта.

Keywords: styling, methods of decorative styling, creative abilities, architectural education

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства з появою єдиного інформаційного простору та активізацією міграційних процесів проблема стилю стає особливо актуальною. Соціокультурні зміни в суспільстві мали безпосередній вплив на систему вищої освіти і почали вимагати перегляду програм і зміни методики викладання традиційних дисциплін, в тому числі спеціально-художніх дисциплін в системі архітектурної освіти.

Введення в програму спеціально-художніх дисциплін завдань, де акцент переноситься на композиційно-декоративне вирішення, на пошук стилю, є однією з умов для формування професійних компетенцій майбутніх архітекторів.

Мета – описати та охарактеризувати творчий метод декоративної стилізації в процесі вивчення дисциплін художнього циклу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Проблема формування образотворчої грамоти майбутніх фахівців у процесі підготовки у вищих навчальних закладах не є новою серед науковців. Теоретичні та методологічні аспекти її формування розглядають у своїх працях В. Біда, Е.Ігнат'єв, В. Кузін, В. Лебедко, С. Ломов, Л. Медведєв,

та ін. Проблеми художнього стилю і стилізації розкрито у дослідженнях А.Лосєва, В. Власова, А. Соколова, Н. Сокольникової. Підготовці студентів до художньої діяльності засобами творчого створення художніх композицій декоративної спрямованості присвятили свої праці Н.Большакова, Н. Климова, Л. Кожевникова, та ін. Учені дослідили методичні та організаційні навчально-творчі проблеми декоративно-прикладного мистецтва у системі професійної підготовки студентів різних спеціальностей: художніх (К.Аміргазін, М. Соколов, А. Хворостов, Т. Шпикалова та ін); дизайнерів (К.Даглідян, Л. Г. Логвиненко, Р. Паранюшкін. та ін.)

Зазначимо, що в багатьох дослідженнях у контексті обговорювання проблем художньої підготовки та образотворчої грамотності згадується декоративна стилізація. Проте її сутність як основа вивчення проектної графіки в системі професійної підготовки майбутніх архітекторів не була предметом спеціального дослідження.

Виклад основного матеріалу Професійна мова архітектора -це система наукових принципів і проектних методів, що забезпечують весь творчий процес створення архітектурних проектів. Процес проекту-

вання архітектурних об'єктів починається з ескізного уявлення початкового задуму зі стилізацією форм художнього бачення об'єкта і закінчується робочими кресленнями, проектною подачею, макетом. Графічне зображення і стилізація форм навколишньої дійсності є важливими професійними засобами не тільки художника, дизайнера, але і архітектора. У творчій діяльності архітектора декоративний підхід слугує для виявлення гармонійної внутрішньої узгодженості архітектурного проекту, пропорційності всіх його частин і формотворчих конструкцій, стилістичної єдності, силуетної впорядкованості і застосовується у проектній графіці.

Архітектор працює з образами, взятими з тієї ж реальності, об'єктивної дійсності, що і художник, але відбирає, найбільш виразні характерні властивості і якості природи, які найбільше відповідають специфічній асоціативно-образній мові. Важливо, що при створенні архітектурного проекту вирішальне значення має те, наскільки креативно, творчо архітектор може переробити навколишню дійсність у емку знакову систему, яка відобразить його думки, ідеї, індивідуальні особливості. Цей процес і називається стилізацією.

Стилізація – це навмисна імітація, трансформація або вільне тлумачення художньої мови будь-якого стилю, характерного для певного автора, течії, напряму, національної школи тощо. В іншому значенні стосовно тільки пластичних мистецтв. Стилізація – це один із прийомів візуальної організації образного вираження, коли виявляються найбільш характерні риси предмета і відкидаються непотрібні деталі [3, с. 40]. Стилізація як процес роботи – це декоративне узагальнення зображуваних об'єктів (фігур, предметів) за допомогою низки умовних прийомів зміни форми, об'ємних і кольорних співвідношень [2, с. 87]. Стилізація сприяє формуванню, розвитку і вираженню проектного задуму, забезпечуючи перехід від уявно створеного образу до роботи з його предметним втіленням.

Завдання спрямовані на формування теоретичних знань, умінь та навичок стилізації і трансформації об'єктів дійсності виконувались студентами Архітектурно-художнього інституту за темами: "Стилізація натюрморту"; "Стилізація природних форм"; "Стилізація пейзажу"; "Стилізація інтер'єру".

При виконанні завдань зі стилізації студенти вирішують такі творчі завдання: площинне рішення об'ємного простору; умовності зображення предметів; силуетне рішення предметно-просторового середовища; розподіл площини на частини; наповнення площин декоративним орнаментом; ритмічна організація простору.

Так, метою виконання завдань з теми "Стилізація натюрморту" було формування у студентів основ теоретичних знань, практичних умінь і навичок декоративно-прикладного мистецтва, формування у них естетичної культури і художнього смаку, розвитку художньо-творчих здібностей. При виконанні завдання студенти набували базові вміння та навички побудови декоративної композиції, опанували нові графічні прийоми і виразні засоби графіки. Процес роботи над декоративною стилізацією становив декілька етапів: візуальне вивчення природи і збір матеріалів, виконання ескізів варіантів композиційних пошуків; виконання основного графічного варіанту. З дисципліни «Живопис» студенти виконували завдання спрямовані на пошуки колористичного рішення. Вони вирішували завдання умовної передачі декоративних предметів за допомогою умовних кольорних й тональних відношень.

У зв'язку з потребою донести замовнику інформацію, в якому оточенні перебуває архітектурна споруда, як вона поєднується з природним або міським ландшафтом в архітектурній графіці склалася практика доповнювати креслення проєкцій будівель зображеннями дерев, тварин, автомобілів тощо. Архітектор для позначення масштабу оточення вводить в своє креслення антураж і стафаж. Однією з цілей архітектора при зображенні на кресленні необхідних аксесуарів є створення образотворчого середовища, що оточує реальний об'єкт.

У програмі з дисциплін художнього циклу питанню стилізації природних форм приділяється велика увага, оскільки вивчення природних форм допомагає оволодіти аналітичним мисленням і способами вираження природи в трансформованих формах, тобто переробити навколишню дійсність і наповнити її своїми думками і почуттями, індивідуальними відтінками. Стилiзоване зображення досліджуваних об'єктів дає можливість пошуку нових оригінальних способів зображення дійсності, що відрізняються від ілюзорного, фотографічного зображення. Метою таких завдань є розвиток у студентів здібностей передачі умовного рисунку, необхідного для оформлення архітектурного задуму.

При створенні архітектурного образу в практичній діяльності архітектора виникає необхідність максимально спростити зображення з тим, щоб воно найбільш точно передавало авторську ідею. Для досягнення цієї мети архітектор використовує свідому умовність, цілеспрямоване прагнення організувати художній задум простими образотворчими засобами. Знання можливостей образотворчих засобів графіки і вміння їх застосувати у своїй професійній діяльності є одним з професійно необхідних якостей майбутнього архітектора.

Ураховуючи вагомий вплив композиції на види образотворчого мистецтва, завдання повинні будуватися так, щоб мета передбачена програмою, перегукувалася з метою спеціально художніх і професійно орієнтованих архітектурних дисциплін: "Рисунок", "Живопис", "Архітектурна графіка". У навчальному процесі підготовки фахівців архітекторів освоєння прийомів декоративної стилізації є важливим етапом у змісті навчальної програми. Ці методи використовуються надалі при проектуванні архітектурних об'єктів, елементів фірмового стилю, емблем різного призначення.

Так, у результаті вивчення теми студенти повинні знати: основні способи,

особливості та категорії композиції; методи і прийоми декоративної стилізації; художньо-зображувальні засоби рисунка: образотворчі можливості художньо-графічних матеріалів і технік рисунка як способу для вільного вираження творчих архітектурних задумів; вмiти: вирішувати композиційні завдання різної складності з використанням способів образотворчої діяльності; використовувати композиційні прийоми (лінія, ритм, силует, пропорції, візуально-абстрактні прийоми) як засоби художньої виразності у створенні художнього образу.

Висновки. Отже, завдання з зображення декоративної стилізації сприяють формуванню у майбутніх фахівців-архітекторів навичок графічного моделювання і стилізації форм у своїй професійній діяльності, виробляють у них вміння вільно і грамотно зображати як реально існуючі об'єкти, так і проєктовані.

У подальших дослідженнях планується детальне опрацювання форм і методів викладання образотворчих дисциплін у системі архітектурної освіти з використанням засобів комп'ютерного моделювання та комп'ютерної графіки.

Литература

1. Дагдлиян К.Т. Декоративная композиция как фактор развития образного мышления студентов. // Известия Южного федерального университета. Педагогические науки. №9. – Ростов н/Д, 2009. – С. 151-156.
2. Логвиненко Г.М. Декоративная композиция: учеб. Пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности 030800 «Изобразительное искусство» / Г.М. Логвиненко. – М.: Гуманитар. Изд. Центр ВЛАДОС, 2005. – 144 с.
3. Панкратова А. В. Пропедевтика: теория и композиции для графических дизайнеров: методическое пособие к курсу «Пропедевтика (основы композиции)» / А. В. Панкратова ; Смоленск. гуманитар. ун-т. – Смоленск, 2010. – 60 с.
4. Чернышев О. В. Формальная композиция. Творческий практикум / О. В. Чернышев. – Минск : Харвест, 1999. – 312 с.
5. Паранюшкин Р. В. Композиция: теория и практика изобразительного искусства / Р. В. Паранюшкин. 2-е изд. Ростов н/Д : Феникс, 2005. 79,[4] с. : ил. (Школа изобразительных искусств).